

Hoitoonpääsy perusterveydenhuollossa syksyllä 2016

Päälöydökset

- Lokakuussa 2016 terveyskeskusten kiirettömän avosairaanhoidon käyntien odotusajoissa lääkäri-
le oli maakunnittaisia eroja.
- Lokakuussa 2016 huonoin tilanne oli Kainuussa.
- Hammaslääkärille pääsi lokakuussa 2016 paremmin kuin maaliskuussa.
- Hammaslääkärille pääsy parani erityisesti Pohjois-Karjalan maakunnassa, Joensuussa.

Terveyskeskuslääkärille pääsy vaihtelee maakunnittain

Lokakuussa 2016 kiireetön hoitoonpääsy lääkärin avosairaanhoidon vastaanotolle vaihteli alueittain. Yli kolme kuukautta kestäneitä odotusaikoja oli eniten Kainuun maakunnan alueella. Siellä oli lokakuussa lähes 400 yli kolme kuukautta kestänyttä käynnin odotusta. (Kuvio 1.)

Isojen kaupunkien terveyskeskuksissa hoitoonpääsy toteutui pääsääntöisesti kolmen kuukauden sisällä yhteydenotosta.

Terveyskeskusten kiireettömistä lääkärikäynneistä kolme prosenttia toteutui yli kolmen kuukauden kuluttua yhteydenotosta (maaliskuussa 2016 vastaava luku oli neljä prosenttia). Lääkärin vastaanotolle pääsyä odotettiin viikko yhteydenotosta 41 prosentissa käynneistä.

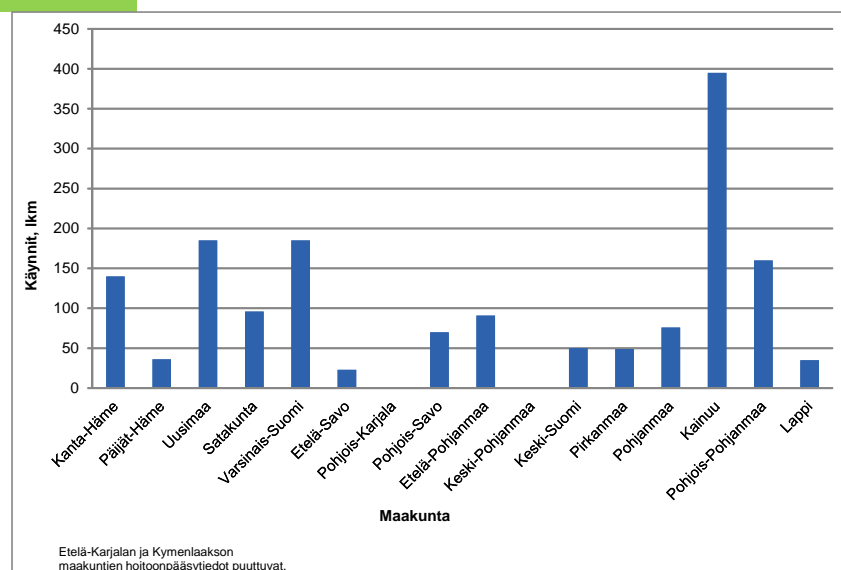
Terveyskeskuksen hammaslääkärin pääsee aikaisempaa paremmin

Neljässä prosentissa käynneistä hammaslääkärille pääsyä odotettiin yli kuusi kuukautta lokakuussa 2016. Tilanne oli nyt parempi kuin maaliskuussa 2016, jolloin viisi prosenttia käynneistä toteutui yli puolen vuoden kuluttua.

Pitkiä odotusaikoja (yli 180 vrk) hammaslääkärille oli lähes kaikkien maakuntien alueilla.

Maaliskuusta 2016 hammaslääkärille pääsy parani Pohjois-Karjalan maakunnan alueella Joensuun terveyskeskuksessa.

Kuvio 1. Yli kolmen kuukauden kuluttua hoidon tarpeen arvioinnista toteutuneet käynnit lääkärillä lokakuussa 2016

Kaisa Mölläri
029 524 7363
etunimi.sukunimi@thl.fi

Satu Vuorio
029 524 7874
etunimi.sukunimi@thl.fi

ISSN 2342-9070

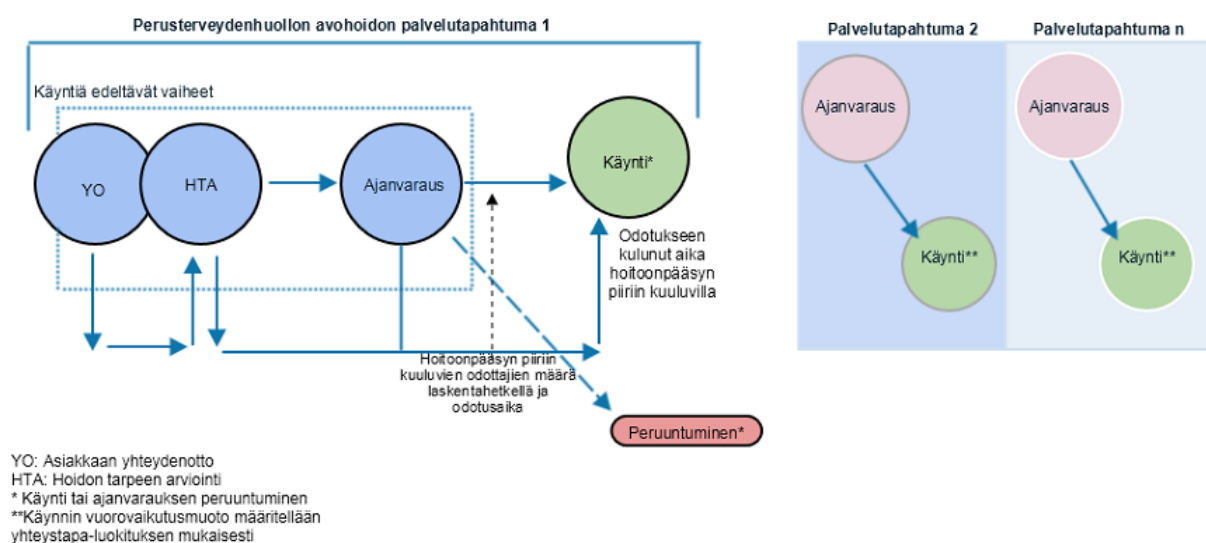
Tiedonkeruu

Perusterveydenhuollon hoitopääsyn seurantatiedot perustuvat terveyskeskusten ja YTHS:n tietojärjestelmistä suoraan poimittaviin perusterveydenhuollon avohoidon hoitoilmoitustietoihin (Avohilmo).

Perusterveydenhuollon hoitopääsytiedoissa tarkastellaan kiireettömien avosairaanhoidon ja suun terveydenhuollon toteutuneiden käyntien odotusaikoja (kuvio 2). Raportointi ei kata jo hoidettavana olevan potilaan kontrollikäyntejä, vaan ainoastaan uuden ongelman vuoksi yhteyttä ottaneet asiakkaat. Terveyskeskusten kiireettömän hoitopääsyn seuranta koskeekin noin 10 prosenttia kaikista terveyskeskusten käynneistä.

Ahvenanmaan tiedot eivät ole mukana hoitopääsyn seurannassa.

Kuvio 2. Hoidon saatavuuden seurantapisteet perusterveydenhuollossa

Lokakuussa 2016 perusterveydenhuollon avohoidon hoitoilmoitustietoja (Avohilmo) hoitopääsystä saatiin 91 prosentista terveyskeskuksia ja suun terveydenhuollosta 89 prosentista terveyskeskuksia. Tiedot jäivät puuttumaan pääasiassa Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson maakuntien terveyskeskuksista. Ylioppilaiden terveydenhuoltosäätiön (YTHS) hoitopääsytiedot saatiin syksyllä 2016 ensimmäistä kertaa Avohilmosta. YTHS:n perusterveydenhuollon hoitopääsytiedoissa on vielä ongelmia, jotka korjaantuvat vuonna 2017. YTHS:n suun terveydenhuollon tiedot tulevat kattavasti Avohilmoon.

Laatuseloste

Perusterveydenhuolto –

Hoitoonpääsy perusterveydenhuollossa

Tilaston tietojen keruu perustuu Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta annettuun lakiin (668/2008), tilastolakiin (280/2004), terveydenhuollon valtakunnallisia henkilörekistereistä annettuun lakiin (566/1989) sekä asetukseen terveydenhuollon valtakunnallisista henkilörekistereistä (1671/1993).

Perusterveydenhuollon hoitoonpääsyn tietojen keruu perustuu terveydenhuoltolakiin (1326/2010, 55§). Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on terveydenhuollon tilastoviranomainen ja tilastojen ylläpito on THL:n lakisääteinen tehtävä.

Tilastotietojen relevanssi

Perusterveydenhuollon hoitoonpääsyraportointi sisältää tiedot terveyskeskusten hoitoonpääsyn toteutumises-ta määrättyinä ajankohtana. Hoitoonpääsyraportointi käsittää terveyskeskusten terveydenhuoltolain 55§:n mukaisen perusterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon hoitoonpääsyn toteutumisen.

Tiedot kerätään perusterveydenhuollon avohoidon tuottavista terveyskeskuksista. Tietojen keruu on kaksiosai-nen. Hoitoonpääsyn odotusaikojen toteutumistiedot saadaan perusterveydenhuollon avohoidon hoitoilmoitus-tiedoista (Avohilmosta) ja yhteydensaantia sekä tietojen julkaisemisesta koskevat tiedot kerätään erillistiedonke-ruuna terveyskeskuksista kerran vuodessa. Avohilmosta saatavat toteutuneiden käyntien odotusajat raporto-i-daan aluehallintovirastoittain, maakunnittain sekä terveyskeskus- että toimipaikkatasolla.

THL tuottaa hoitoonpääsyn toteutumisen valvontaa varten tarvittavat tiedot aluehallintovirastoille (AVI) ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle (Valvira). Tiedot ovat myös käytössä terveyskeskusten oma-valvonnan ja seurannan välineenä. Lisäksi niitä käytetään terveyskeskusten väliseen arviointiin. Raportin poh-jana olevan hoitoilmoitusrekisterin tietosisältöä ja tiedonkeruuta sekä raportointia kehitetään yhteistyössä valvontaviranomaisten, tiedontuottajien ja käyttäjien kanssa.

Menetelmäkuvaus

Terveyskeskusten hoitoonpääsytiedot poimitaan ja raportoidaan pääosin Avohilmo-tiedoista. Osa tiedoista saadaan kerran vuodessa toteutettavasta erilliskyselystä (välitön yhteydensaanti ja hoitoonpääsyä koskevien tietojen julkaisu). Erilliskysely osoitetaan terveyskeskusten ja YTHS:n johtaville lääkäreille/johtaville hammas-lääkäreille. Kyselyn kysymykset on laadittu yhteistyössä valvontaviranomaisten ja STM:n edustajien kanssa.

Avohilmosta poimitut hoitoonpääsytiedot perustuvat terveydenhuollon julkisista toimintayksiköistä henkilö-tunnuksella saatuihin hoitoilmoituksiin, jotka kerätään päivittäin avohoitokäynneistä. Julkinen palveluntuottaja on velvollinen toimittamaan tiedot, vaikka palvelu olisi ulkoistettu. Raportilla käytetyt luokitukset sekä tiedon-keruun ohjeet on kuvattu avohoidon Avohilmo-oppaissa sekä THL:n verkkosivuilla (www.thl.fi/avohilmo).

Tiedot raportoidaan maalisi- ja lokakuun tilanteesta. Puuttuvista hoitoonpääsytiedoista ilmoitetaan terveyskes-kuksille ja järjestelmätoimittajille, joita pyydetään samalla korjaamaan aineistossa ilmenneet puutteet. Näin pyritään varmistamaan tietojen kattavuus.

Tietojen kattavuus

Tämän hoitopääsyraportin Avohilmo-tiedot ovat 23.11.2016 mennessä Hilmon osarekisteriin Avohilmoon tulleita tietoja. Avohilmosta saatavia perusterveydenhuollon hoitopääsy tietoja puuttui lokakuun 2016 osalta 14 terveyskeskuksesta (kokonaismäärä 151) neljän eri aluehallintoviraston alueelta. (Taulukko 1.)

Taulukko 1. Puuttuvat perusterveydenhuollon hoitopääsy tiedot lokakuussa 2016

Alue	Terveyskeskus
Etelä-Suomen avi	Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiiri
Etelä-Suomen avi	Hamina
Etelä-Suomen avi	Kaakon kaksikko (Miehikkälä ja Virolahti)
Etelä-Suomen avi	Kotka
Etelä-Suomen avi	Kouvola
Etelä-Suomen avi	Pyhtää
Etelä-Suomen avi	Päijät-Hämeen peruspiiri (Hollola-Oiva)
Länsi- Ja Sisä-Suomen avi	Järvi-Pohjanmaan terveyskeskus
Länsi- Ja Sisä-Suomen avi	Keski-Pohjanmaan erikoissairaanhoido- ja
Länsi- Ja Sisä-Suomen avi	Jämsä
Länsi- Ja Sisä-Suomen avi	Kihniö
Länsi- Ja Sisä-Suomen avi	Keski-Suomen seututerveyskeskus
Pohjois-Suomen avi	Lumijoen terveyskeskus
Lapin avi	Kittilä
Yhteensä	14 terveyskeskusta

Suun terveydenhuollon hoitopääsy tietoja puuttui lokakuun 2016 osalta 16 terveyskeskuksesta (kokonaismäärä 151) neljän eri aluehallintoviraston alueelta. (Taulukko 2.)

Taulukko 2. Puuttuvat suun terveydenhuollon hoitopääsy tiedot lokakuussa 2016

Alue	Terveyskeskus
Etelä-Suomen avi	Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiiri/terveyskeskus
Etelä-Suomen avi	Haminan terveyskeskus
Etelä-Suomen avi	Hangon terveyskeskus
Etelä-Suomen avi	Helsingin terveyskeskus
Etelä-Suomen avi	Kotkan terveyskeskus
Etelä-Suomen avi	Kouvolan terveyskeskus
Etelä-Suomen avi	Miehikkälän terveyskeskus
Etelä-Suomen avi	Pyhtään terveyskeskus
Etelä-Suomen avi	Raaseporin terveyskeskus
Lapin avi	Kemin terveyskeskus
Lapin avi	Kemijärven terveyskeskus
Lounais-Suomen avi	Säkylän terveyskeskus
Länsi- ja Sisä-Suomen avi	Jämsän terveyskeskus
Länsi- ja Sisä-Suomen avi	Järvi-Pohjanmaan terveyskeskus
Länsi- ja Sisä-Suomen avi	Keski-Pohjanmaan erikoissairaanhoido- ja peruspalvelukuntayhtymä/Jokivarsikuntien terveyskeskus (JYTA)
Länsi- ja Sisä-Suomen avi	Kihniön terveyskeskus
Yhteensä	16 terveyskeskusta

Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Perusterveydenhuollon hoitopääsytiedot ovat odotusaikojen toteumatietoja, jotka saadaan Avohilmosta. Avohilmosta saatavat tiedot ovat hoidon todelliset ja reaaliaikaiset toteutumiset terveyskeskuksissa.

Kerran vuodessa tehtävä yhteydensaantia ja tietojen julkaisemista koskeva erillistiedonkeruu perustuu terveyskeskusten operaattoriseurannasta saatuihin tietoihin ja johtavien lääkärin/hammaslääkärin antamiin vastauksiin.

Tietojen oikeellisuuteen vaikuttaa se, miten oikein ja yhtenevästi ammattilaiset ovat tilastoineet hoitopääsytiedot eri potilastietojärjestelmiin terveyskeskuksissa. Kyselystä saatava tieto on kokonaisarvio koko terveyskeskuksen tilanteesta.

Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Perusterveydenhuollon hoitopääsytiedot julkaistaan THL:n verkkosivuilla kaksi kertaa vuodessa.

Tilastojen yhtenäisyys ja vertailukelpoisuus

Perusterveydenhuollon hoitopääsytietoja on kerätty terveyskeskuksista vuodesta 2005 lähtien. Tiedonkeruu toteutettiin ensin kokonaisuudessaan kyselytutkimuksena, jonka muoto hieman täsmentyi vuosien aikana.

Vuonna 2014 tiedonkeruuta muutettiin perusterveydenhuollossa ja suun terveydenhuollossa siten, että tiedot tulevat suoraan potilastietojärjestelmistä (Avohilmo-tiedot) ja osittain erilliskyselyistä. Vuonna 2015 valvontaviranomaisten kanssa sovittiin, että yhteydensaantia terveyskeskuksiin selvittävä erilliskysely toteutetaan kerran vuodessa.

Tiedonkeruutavan muutos kaksi kertaa vuodessa kerätystä erilliskyselystä suoraan potilastietojärjestelmistä tapahtuvaan reaaliaikaiseen tiedonkeräykseen vaikuttaa tietojen vertailtavuuteen. Vuodesta 2014 alkaen Avohilmon kautta saatuja hoitopääsytietoja ei voi verrata aiempiin kyselyillä saatuihin tietoihin.

THL tuottaa Avohilmosta saaduista hoitopääsytiedoista myös kuukausittain päivittyvää raportointia verkkopalveluna. Avohilmo-verkkoraportoinnissa on saatavissa hoitopääsytiedot palvelutuottajittain (terveyskeskustaso) ja toimipaikoittain (terveysasemataso). Toimipaikkatieto perustuu terveyskeskusten Sosiaali- ja terveysalan organisaatiorekisteriin ja toimipaikkarekisteriin (TOPI) ilmoittamiin tietoihin.

Tietojen saatavuus ja selkeys

Hoitopääsytietojen raportointi sisältää määräaikaan mennessä saadut reaaliaikaiset Avohilmo-tiedot sekä erilliskyselyn vastaukset terveyskeskuksista. Hoitopääsytietojen raportit julkaistaan kaksi kertaa vuodessa, toukokuussa ja joulukuussa THL:n verkkosivuilla. Hoitopääsytiedot lähetetään ennen julkaisua valvontaviranomaisille.

Syksyn 2016 perusterveydenhuollon hoitopääsyraportin erityispiirteet

Avohilmo-tiedot on saatu kattavasti kaikista Suomen terveyskeskuksista. Kaikista terveyskeskuksista ei kuitenkaan ole saatu hoitopääsyyntä liittyviä tietoja. Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan maakuntien terveyskeskusten tiedot ovat puuttuneet koko Avohilmoon perustuvan hoitopääsyyntä seurannan ajan. Isoista kaupungeista

Helsingin suun terveydenhuollon tiedot puuttuvat syksyltä 2016 ja Vantaan sekä Lahden tiedot ovat olleet vajaita kesäkuusta 2016 lähtien.

YTHS aloitti Avohilmo-tietojen toimittamisen THL:ään kesällä 2016 takautuvasti elokuusta 2015 lähtien. Myös YTHS-hoitoonpääsytiedot raportoidaan Avohilmo-aineistosta.

THL otti lokakuussa 2016 käyttöön uuden Avohilmo-2017 mukaisen tietosisällön (3.0- version) vastaanoton. Tästä johtuen Avohilmo-aineistossa on lokakuussa 2016 sisällöllisiä puutteita, jotka vaikuttavat myös hoitoonpääsytietojen kattavuuteen.

Avohilmosta saatavat hoitoonpääsytiedot perustuvat asiakkaan/potilaan yhteydenottoon uuden ongelman vuoksi, ammattihenkilön tekemään hoidon tarpeen arviointiin sekä sen perusteella tapahtuneeseen lääkärin/hammaslääkärin tai sairaanhoitajan/ terveydenhoitajan/ suuhygienistin vastaanottokäyntiin. Raportointiin on otettu mukaan vain ei-kiireellinen sairaanhoidollinen lääkärin/hammaslääkärin tai hoitajan käynti ja siitä aiemmin tehty hoidon tarpeen arviointi. Raportoinnissa näkyvä 0-päivää hoitoa odottaneiden tieto vastaa osin todellista hoitoonpääsytoteutumista, osin on kyse haasteista hoidon tarpeen arvioinnin kirjaamisessa ja kirjausten yhdistymisestä käyntikirjausten tietoihin. Perusterveydenhuollon hoitoonpääsytietojen seuranta on tarkemmin kuvattu tilastokatsauksen (THL 16/2016) kuviossa 2.